

Hovedinstruks til Statens sivilrettsforvaltning

Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet med virkning fra 19. desember 2025.

Innhold

Hovedinstruks til	1
Statens sivilrettsforvaltning	1
1. Virkeområde og formål.....	4
1.1 Virkeområde og formål	4
2. Departementets styring av Statens sivilrettsforvaltning	4
2.1 Justis- og beredskapsdepartementets overordnede ansvar.....	4
2.1 Statens sivilrettsforvaltnings myndighet og ansvar	4
2.1.1 Samfunnsoppdrag.....	4
2.1.2 Tilknytningsform.....	5
2.1.3 Sentral vergemålsmyndighet.....	5
2.1.4 Statens sivilrettsforvaltning som etatsstyrer.....	5
2.1.5 Ansvar for enkeltsaker	5
2.1.6 Sekretariatsfunksjon.....	6
2.1.7 Forvalter av tilskuddsordningen for spesielle rettshjelpiltak	7
2.1.8 Statens sivilrettsforvaltnings rolle i rettssaker	7
2.1.9 Andre oppgaver	8
3. Nærmere om Statens sivilrettsforvaltnings ansvar	8
3.1 Statens sivilrettsforvaltnings overordnede ansvar knyttet til regelverksoppfølging	8
3.2 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som sentral vergemålsmyndighet.....	9
3.2.1 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som etatsstyrer	9
3.2.2 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som klageorgan og deres	
instruksjonsmyndighet	9
3.2.3 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som tilsynsmyndighet.....	10
3.2.4 Statens sivilrettsforvaltning rolle som eier og forvalter av	
saksbehandlingsløsningen VERA.....	10
3.3 Statens sivilrettsforvaltnings roller overfor Kontoret for voldsoffererstatning	10
3.3.1 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som etatsstyrer	10
3.3.2 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som klageorgan og deres	
instruksjonsmyndighet	11
3.4 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som etatsstyrer av statsforvalteren på	
rettshjelpsområdet.....	11
3.5 Innspill til departementet	12
4. Styringsdialogen	12
5. Krav til den interne styringen av Statens sivilrettsforvaltning	13
5.1 Direktørens myndighet og ansvar.....	13

5.2	Krav til virksomhetens interne styring og kontroll.....	13
5.3	Rapportering til departementet.....	14
5.3.1	Årsrapport	15
6.	Krav som følger av <i>bestemmelsene</i> kap. 2.5 og kapitlene 3 til 8.....	15
6.1	Delegering av fullmakter og kontroll av transaksjoner	15
6.1.1	Kontroll av direktørens utgifter.....	15
6.2	Økonomisystem, regnskapsføring og – rapportering	15
7.	Delegering av annen myndighet	16
7.1	Samtykke til vitneforklaring.....	16
7.2	Offentlighetsloven § 32	16
7.3	Nordisk familierettslig konvensjon	16
7.4	Saker med fri sakførsel	16
7.5	Sentralmyndighet etter Haag-konvensjonene 1965 og 1970 om sivile rettsanmodninger	16

1. Virkeområde og formål

1.1 Virkeområde og formål

Instruksen er fastsatt i medhold av økonomireglementet §3. Denne instruksen erstatter instruks til Statens sivilrettsforvaltning 20. desember 2023.

Instruksens virkeområde er styring og kontroll i Statens sivilrettsforvaltning.

Formålet med instruksen er å beskrive virksomhetens samfunnsoppdrag, samt å klargjøre myndighet og ansvarsdeling mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Statens sivilrettsforvaltning. Instruksen fastsetter videre departementets krav til virksomhetens interne styring og kontroll.

Instruksen er bygd opp som et supplement til *økonomireglementet (reglementet)* og *bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene)*¹. Styring og kontroll i Statens sivilrettsforvaltning skal følge *reglementet* og *bestemmelsene* med de presiseringer som fremgår av denne instruksen. *Reglementet* og *bestemmelsene* gjelder i sin helhet også for de punktene det ikke er gitt presiseringer om i instruksen.

2. Departementets styring av Statens sivilrettsforvaltning

2.1 Justis- og beredskapsdepartementets overordnede ansvar

Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for Statens sivilrettsforvaltning. Dette innebærer iht. *bestemmelsene* pkt. 1.3 et ansvar for å påse at virksomheten har god styring og kontroll, og sørge for at styringsdialogen mellom departementet og virksomheten fungerer hensiktsmessig.

Departementet fastsetter overordnede mål og krav til virksomheten innenfor de rammer Stortinget fastsetter gjennom lov- og budsjettvedtak. Departementet stiller krav og tildeler økonomisk ramme og fullmakter til Statens sivilrettsforvaltning gjennom et årlig tildelingsbrev og eventuelle supplerende tildelingsbrev. Virksomhetens resultater, styring og kontroll følges opp gjennom styringsdialogen, jf. nærmere omtale under punkt 4 nedenfor.

Barne- og familiedepartementet har ansvar for styringsdialogen med Statens sivilrettsforvaltning om rollen som sekretariat for Barnesakkyndig kommisjon og sekretariat for Barnevernets tvisteløsningsnemnd. Justis- og beredskapsdepartementet skal holdes orientert ved å få kopi og referater. Forsvarsdepartementet har ansvar for dialogen med Statens sivilrettsforvaltning om rollen som sekretariatet for klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

2.1 Statens sivilrettsforvaltnings myndighet og ansvar

2.1.1 Samfunnsoppdrag

¹ Fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 20. desember 2022.

Statens sivilrettsforvaltning forvalter statlige velferdsordninger på tvers av sivil- og strafferetten, blant annet vergemål, voldserstatning, offentlig støtte til rettshjelp og erstatning i anledning straffeforfølgning. Ordningene skal sikre individets rettigheter, rettslikhet og bidra til god rettspleie. Treffsikker og rask saksbehandling og samhandling med relevante aktører skal bidra til at ordningene oppfyller sitt formål. Arbeidet skal baseres på faglig godt grunnlag. Statens sivilrettsforvaltning skal være en pådriver for at ordningene styres, forvaltes og utvikles med best mulig effekt for brukerne og samfunnet.

2.1.2 Tilknytningsform

Statens sivilrettsforvaltning er et ordinært forvaltningsorgan. I tillegg ivaretar Statens sivilrettsforvaltning sekretariatsfunksjon for flere uavhengige nemnder og utvalg.

2.1.3 Sentral vergemålsmyndighet

Statens sivilrettsforvaltning er etter vergemålsloven sentral vergemålsmyndighet, jf. lov 26. mars 2010 nr. 9 § 4 og ggl. res. 4. februar 2011. Loven trådte i kraft 1. juli 2013. Se nærmere omtale under pkt. 3.

2.1.4 Statens sivilrettsforvaltning som etatsstyrer

Statens sivilrettsforvaltning etatsstyrer følgende:

- Statsforvalteren på vergemålsområdet
- Statsforvalteren på rettshjelpsområdet
- Kontoret for voldsoffererstatning

Se nærmere omtale under pkt. 3.

2.1.5 Ansvar for enkeltsaker

Statens sivilrettsforvaltning har etter delegert myndighet ansvar for å behandle enkeltsaker innen flere sivilrettslige felt:

- erstatning i anledning straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31
- klagesaker etter lov om fri rettshjelp § 26 og etter salærforskriften § 13 annet ledd
- klagesaker over statsforvalterens vedtak i tomtefestesaker
- stadfestelse av testamenter etter arveloven
- klagesaker etter voldserstatningsloven, voldsoffererstatningsloven og voldsoffererstatningsforskriften, jf. voldserstatningsloven § 9 første ledd og overgangsregler til loven fastsatt ved kongelig resolusjon 2. desember 2022 nr. 2073 § 2
- andre klager over Kontoret for voldsoffererstatnings vedtak, for eksempel i innsynsspørsmål
- saker om ettergivelse av saksomkostninger i benefiserte saker
- søknader om garantimidler etter Justis- og beredskapsdepartementets særskilte garantiordning til videre bobehandling i boer der det er mistanke om økonomisk kriminalitet
- rettsanmodninger i sivile saker etter Haag-konvensjonene 1965 og 1970

Statens sivilrettsforvaltning har ansvar for attestering av eksigible gjeldsbrev som kan kreves fullbyrdet i andre nordiske land.

2.1.6 Sekretariatsfunksjon

Statens sivilrettsforvaltning skal utøve og videreutvikle en god sekretariatsfunksjon for:

Eksternt organ	Ansvarlig departement
Stortingets utvalg for rettferdsvederlag	Justis- og beredskapsdepartementet
Den rettsmedisinske kommisjon	
Innstillingsrådet for Den rettsmedisinske kommisjon	
Konkursrådet	
Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll	
Tilsynsrådet for kriminalomsorgen	
Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet	
Politietatens uavhengige varslingsombud	
Partnerdrapskommisjonen	
Barnesakkyndig kommisjon	Barne- og familiedepartementet
Barnevernets tvisteløsningsnemnd	
Personvernemnda	Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet
Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (Intops-nemnda)	Forsvarsdepartementet

Statens sivilrettsforvaltning skal ha en helhetlig tilnærming til utøvelse av sekretariatsfunksjonene og bidra til at de eksterne organene kan ivareta sitt samfunnsoppdrag på en effektiv måte. Organene er uavhengige i faglige spørsmål innenfor sine respektive faglige ansvarsområder.

Utøvelse av sekretariatsfunksjonen innebærer å gi faglig og administrativ støtte til organet. Dette omfatter i hovedsak å legge til rette for og bistå i organets gjennomføring av sine kjerneoppgaver, utrede og utforme beslutningsgrunnlag, forberede og følge opp organets møter og være kontaktpunkt for og håndtere henvendelser til organet.

Statens sivilrettsforvaltning har ansvar for organets informasjons- og dokumentasjonsforvaltning. Statens sivilrettsforvaltning skal ha systemer for saksbehandling, sikre notoritet for organets arbeid og ivareta krav til informasjonssikkerhet, personvern og taushetsplikt. Med mindre annet er bestemt, er Statens sivilrettsforvaltning behandlingsansvarlig for behandling av personopplysninger for formål som inngår i organets virksomhet.

Statens sivilrettsforvaltning har ansvar for å forvalte midlene som finansierer driften av organet. Statens sivilrettsforvaltning tar endelig avgjørelse i økonomiske, administrative og personalmessige forhold. Med mindre annet er bestemt, fastsetter Statens sivilrettsforvaltning godtgjøring til medlemmene av organet.

Statens sivilrettsforvaltning har ansvar for å oppnevne medlemmer til Den rettsmedisinske kommisjon og Konkursrådet.

Statens sivilrettsforvaltning skal ved behov bistå departementene ved oppnevning av medlemmer.

2.1.7 Forvalter av tilskuddsordningen for spesielle rettshjelp tiltak

Statens sivilrettsforvaltning forvalter Justis- og beredskapsdepartementets tilskuddsordning for spesielle rettshjelp tiltak. Forvaltningen av ordningen består hovedsakelig å fordele tilskudd etter søknad fra ulike tilskuddsmottakere samt sikre at midlene brukes i samsvar med ordningens formål. Statens sivilrettsforvaltning skal ved behov utarbeide retningslinjer og bidra til å utarbeide forskrift for tilskuddsordningen. Det vises til bestemmelsene kap. 6.

2.1.8 Statens sivilrettsforvaltnings rolle i rettssaker

Statens sivilrettsforvaltning skal besvare generelle henvendelser om tolkning av lovverket innenfor virksomhetens fagområder, samt bistå Regjeringsadvokaten i saker for domstolene innenfor virksomhetens fagområder. Statens sivilrettsforvaltning er rett saksøkt når søksmål om gyldigheten av endelig vedtak etter voldserstatningsloven bringes inn for domstolene, jf. voldserstatningsloven § 9 andre ledd. Justis- og beredskapsdepartementet er rett saksøkt ved søksmål som gjelder krav om erstatning etter strafforfølgning, gyldigheten av endelig vedtak etter voldsoffererstatningsloven og vergemålsloven, opphevelse eller endring av vergemål med fratakelse av rettslig handleevne, jf. vergemålsloven § 63 andre ledd, samt i andre saker på vergemålsområdet der statsforvalteren ikke utøver partsstillingen på vegne av staten, jf. brev 15. juli 2013 (13/3463).

Statens sivilrettsforvaltning utøver partsstillingen i saker som gjelder gyldigheten av endelig vedtak etter voldserstatningsloven. Statens sivilrettsforvaltning delegeres myndigheten til å ivareta statens interesser på vegne av departementet, og å håndtere sakene direkte overfor Regjeringsadvokaten, i saker som gjelder vergemål, erstatning i anledning strafforfølgning og andre saker på voldserstatningsfeltet enn gyldighetssøksmål etter voldserstatningsloven. Delegeringen inkluderer vurdering av anke og kompetanse til å inngå forlik. Aktuelle saker vil bli delegert enkeltvis fra Sivilavdelingen. Dersom saken reiser prinsipielle spørsmål eller det på grunn av andre særlige grunner er behov for det, skal Statens sivilrettsforvaltning forelegge saken for departementet. Departementet har gjennom den generelle instruksjonsmyndigheten kompetanse til å styre statens prosess-standpunkt i alle saker.

På grunn av sakenes særskilte karakter og fordi det ofte gjelder korte frister, gjelder følgende rutine for anmodning om bistand fra Regjeringsadvokaten i saker som gjelder anke til Høyesterett i vergemålssak med fratakelse av rettslig handleevne, der statsforvalteren har utøvd partsstillingen på vegne av staten i tingretten og lagmannsretten:

- Statens sivilrettsforvaltning sender lagmannsrettens dom, anken og pålegg om tilsvarende til Justis- og beredskapsdepartementet og Regjeringsadvokatens postmottak via Altinn
- I oversendelsen til departementet bekrefter Statens sivilrettsforvaltning at dokumentene er sendt til Regjeringsadvokaten

- Departementet sender anmodning om bistand til Regjeringsadvokaten så snart dokumentene er gjennomgått. Justis- og beredskapsdepartementet bekrefter at Statens sivilrettsforvaltning har sendt dokumentene til Regjeringsadvokaten
- Departementet ber samtidig Statens sivilrettsforvaltning ivareta statens interesser og håndtere saken direkte overfor Regjeringsadvokaten
- Statens sivilrettsforvaltning utarbeider utkast til anketilsvar
- Justis- og beredskapsdepartementet holdes løpende orientert og avgjør eventuelle spørsmål som trenger avklaring

Statens sivilrettsforvaltning har fått delegert myndigheten til på vegne av Forsvarsdepartementet å ivareta statens interesser i rettssaker der klagenemndas vedtak bringes for domstolene og håndtere sakene direkte overfor Regjeringsadvokaten. Statens sivilrettsforvaltning stiller som partsrepresentant under rettsforhandlingene.

2.1.9 Andre oppgaver

Norge er bundet av en rekke internasjonale konvensjoner og forplikter å rapportere på Norges oppfølging av disse gjennom rapporter og høringer. Det forutsettes at Statens sivilrettsforvaltning bistår departementet i å svare ut disse forpliktelsene, herunder levere materiale og delta i møter når det er nødvendig.

Departementets myndighet etter forvaltningsloven § 13d første ledd til å bestemme at opplysninger kan eller skal gis til bruk for forskning uten hinder av taushetsplikt etter § 13, delegeres i samsvar med forvaltningslovforskriften § 8 til Statens sivilrettsforvaltning for så vidt gjelder opplysninger i saker på Sivilrettsforvaltningens ansvarsområde. Delegering av myndighet til Statens sivilrettsforvaltning etter forvaltningslovens § 13d - Lovdata.

3. Nærmere om Statens sivilrettsforvaltnings ansvar

3.1 Statens sivilrettsforvaltnings overordnede ansvar knyttet til regelverksoppfølging

Statens sivilrettsforvaltning skal orientere ansvarlig departement dersom virksomheten ønsker å endre praksis på områder som er av prinsipiell betydning og som kan få politiske og eller økonomiske konsekvenser. Statens sivilrettsforvaltning skal orientere ansvarlig departement om dommer og andre avgjørelser i domstolene som reiser problemstillinger som kan gripe inn i etablert praksis og/eller framstår som prinsipielt viktige innenfor deres fagområder.

Statens sivilrettsforvaltning skal ha tilstrekkelig kompetanse innenfor sine fagfelt til å initiere endringer i aktuelle regelverk, rundskriv og praksis samt gi tilbakemelding på effekter av eventuelle endringer. Statens sivilrettsforvaltning skal også utvikle veiledere, informasjonsskriv og lignende samt initiere forslag til tema for forskning og utvikling. Etter bestilling fra departementet skal Statens sivilrettsforvaltning levere faglige og statistiske innspill knyttet til departementets rolle som sekretariat for politisk ledelse. Virksomheten kan delta på relevante nasjonale- og internasjonale aktiviteter. I den grad det er hensiktsmessig

skal Statens sivilrettsforvaltning utføre opplærings- og veilednings/informasjonsoppgaver overfor samarbeidene aktører, eksempelvis politiet og statsforvalterne.

3.2 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som sentral vergemålsmyndighet

Hovedoppgavene til den sentrale vergemålsmyndigheten er etatsstyrings- og budsjettansvar, klagebehandling, kapitalforvaltning, forvaltning av saksbehandlingsløsningen VERA og tilsyn på vergemålsområdet.

3.2.1 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som etatsstyrer

Statens sivilrettsforvaltning er overordnet ansvarlig myndighet på vergemålsområdet, jf. pkt. 2.1.3. Statens sivilrettsforvaltning må innrette etatsstyringen i henhold til reglementet og bestemmelsene.

SRF har etatsstyringsansvar av statsforvalteren på vergemålsområdet og skal herunder:

- være nærmeste overordnede kontaktpunkt for statsforvalterne på vergemålsområdet
- påse at statsforvalterembetene når de mål- og resultatkrav fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet i tildelingsbrevet for det enkelte år
- påse at statsforvalterembetene utnytter tildelte ressurser i henhold til fastsatte krav til produktivitet og kvalitet
- påse at statsforvalterembetene opererer innenfor de lover, regler og rammer som er fastsatt for vergemålsforvaltningen
- påse at statsforvalterne har forsvarlig internkontroll og risikostyring innen vergemålsområdet
- påse at statsforvalterembetene utvikles i tråd med politiske føringer, administrative vedtak og brukernes behov
- ivareta budsjettansvaret og vurdere nivået på bevilgningen til statsforvalterne i forbindelse med ordinære budsjettprosesser
- forvalte bevilgningen over kap. 473 Vergemålsordningen, post 21 Driftsutgifter

3.2.2 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som klageorgan og deres instruksjonsmyndighet

Statens sivilrettsforvaltning er klageinstans for statsforvalterens vedtak etter lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål § 4 (vergemålsloven), jf. kgl.res. 4. februar 2011.

Klagesaksbehandlingen følger lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Statens sivilrettsforvaltning bør, hvis mulig, unngå å fatte vedtak som kan påklages til departementet. Ugyldige vedtak skal returneres førstestansen for ny behandling.

Statens sivilrettsforvaltning har full instruksjonsmyndighet overfor statsforvalterne og kan derfor instruere statsforvalteren både i enkeltsaker og generelt. I praksis skal Statens sivilrettsforvaltning være tilbakeholden med å instruere i enkeltsaker. I enkeltsaker kan samme resultat oppnås ved å benytte klageordningen og gjennom klageordningen gjøre om på beslutninger som kan være lovstridig eller som bør endres av andre grunner. Den generelle instruksjonsmyndigheten er sentral for å sikre rettslikhet og rettssikkerheten på vergemålsområdet, blant annet gjennom retningslinjer for organisering av arbeid, krav til saksbehandlingstid med videre.

3.2.3 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som tilsynsmyndighet

Statens sivilrettsforvaltning er utpekt som sentral tilsynsmyndighet i vergemålssaker etter vergemålsloven § 4.

Statens sivilrettsforvaltning skal føre tilsyn med statsforvalteren for å sikre rettssikkerhet, rettslikhet og effektivitet i vergemålssakene og at oppgavene utføres i samsvar med lov, forskrift og internasjonale forpliktelser, herunder CRPD. I tillegg skal Statens sivilrettsforvaltning føre tilsyn med at det er etablert systemer og rutiner som sikrer at statsforvalteren forvalter vergehavendes eiendeler på en forsvarlig måte. Tilsynet skal også forebygge og avdekke eventuelle økonomiske misligheter.

3.2.4 Statens sivilrettsforvaltning rolle som eier og forvalter av saksbehandlingsløsningen VERA

Statens sivilrettsforvaltning eier og forvalter saksbehandlingsløsningen VERA.

VERA skal understøtte saksbehandlingen innenfor vergemålsforvaltningen gjennom å være stabil, inneholde korrekt informasjon og være uten betydelige feil. Digitale løsninger skal være førstevalget for brukerne og VERA skal videreutvikles i tråd med behov, krav til digitalisering og endringer i rammebetingelser slik at saksbehandlingen innenfor vergemålsforvaltningen effektiviseres ytterligere. VERA skal understøtte mulige regelverksendringer innenfor vergemålsfeltet og legge til rette for å sikre enhetlig saksbehandling for å ivareta rettsikkerheten til den enkelte på best mulig måte på tvers av embeter.

Statens sivilrettsforvaltning skal følge opp drifts- og vedlikeholdsavtaler med leverandører av de ulike komponentene VERA er bygge opp av og sikre kostnadseffektivitet i forvaltningen av løsningen.

Statens sivilrettsforvaltning skal i årsrapporten redegjøre for status og risiko for forvaltning og videreutvikling av saksbehandlingsløsningen VERA. Til oppgaven å forvalte løsningen ligger også opplærings- og veiledningsansvar overfor statsforvalterne.

3.3 Statens sivilrettsforvaltnings roller overfor Kontoret for voldsoffererstatning

3.3.1 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som etatsstyrer

Kontoret for voldsoffererstatning er underlagt Statens sivilrettsforvaltning fra 1. juli 2017. Det innebærer at Statens sivilrettsforvaltning skal etatsstyre Kontoret for voldsoffererstatning. Det vises til endring i bestemmelsene 23. september 2019, hvor det er tatt inn en definisjon av begrepet statlig virksomhet under departementene. Se bestemmelsene punkt 1.2. bokstav a) til h), hvor det er gitt unntak fra bokstav h for Kontoret for voldsoffererstatning, jf. brev av 2. oktober 2019 fra [Finansdepartementet](#).

Kontoret for voldsoffererstatning er faglig og administrativt underlagt Statens sivilrettsforvaltning. Statens sivilrettsforvaltning må innrette etatsstyringen i henhold til reglementet og bestemmelsene.

Statens sivilrettsforvaltning etatsstyrer Kontoret for voldsoffererstatning og skal herunder:

- være nærmeste overordnede kontaktpunkt for Kontoret for voldsoffererstatning
- utarbeide tildelingsbrev og hovedinstruks om økonomi- og virksomhetsstyring i Kontoret for voldsoffererstatning
- motta rapportering fra Kontoret for voldsoffererstatning
- avholde etatsstyringsmøter med Kontoret for voldsoffererstatning
- vurdere nivået på bevilgningen til Kontoret for voldsoffererstatning i forbindelse med ordinære budsjettprosesser
- påse at Kontoret for voldsoffererstatning oppfyller de oppgaver de er satt til å gjøre
- påse at Kontoret for voldsoffererstatning utnytter tildelte ressurser i henhold til fastsatte krav til produktivitet og kvalitet
- påse at Kontoret for voldsoffererstatning har god økonomistyring
- påse at Kontoret for voldsoffererstatning har forsvarlig internkontroll og risikostyring
- påse at Kontoret for voldsoffererstatning opererer innenfor regelverket på voldserstatningsområdet
- påse at Kontoret for voldsoffererstatning når de mål- og resultatkrav som fastsettes av Justis- og beredskapsdepartementet
- gi en årlig vurdering av årsrapporten med regnskap og noter samt måloppnåelsen til Kontoret for voldsoffererstatning, herunder en kort vurdering av Statens sivilrettsforvaltnings rolle som etatsstyrer av Kontoret for voldsoffererstatning. Statens sivilrettsforvaltning skal i styringsdialogen med Kontoret for voldsoffererstatning følge opp årsrapporten med regnskap. Oppfølgingen skal skje i tråd med de eventuelle føringer Justis- og beredskapsdepartementet legger gjennom sin vurdering av årsrapporten til Kontoret for voldsoffererstatning.

Kontoret for voldsoffererstatning skal sende årsrapporten så snart den er avlagt og innen 15. februar til Justis- og beredskapsdepartementet og Statens sivilrettsforvaltning med kopi til Riksrevisjonen, jf. Finansdepartementets rundskriv R-115. Årsrapporten fra Kontoret for voldsoffererstatning skal være et utgangspunkt for Statens sivilrettsforvaltnings egen årsrapport til Justis- og beredskapsdepartementet.

Direktøren i Statens sivilrettsforvaltning har personalansvar for direktøren i Kontoret for voldsoffererstatning.

3.3.2 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som klageorgan og deres instruksjonsmyndighet
Statens sivilrettsforvaltning er klageinstans på voldserstatningsområdet fra 1. januar 2023.

Statens sivilrettsforvaltning kan instruere Kontoret for voldsoffererstatning ved klagebehandling, både i enkeltsaker og generelt for å sikre at Kontoret for voldsoffererstatning utfører oppgavene i samsvar med lover og forskrifter, og slik at virksomheten innretter praksis i tråd med den faglige utviklingen som skjer gjennom klagebehandlingen.

3.4 Statens sivilrettsforvaltnings rolle som etatsstyrer av statsforvalteren på rettshjelpsområdet

Statens sivilrettsforvaltning er klageinstans etter vedtak truffet av statsforvalterne, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker og kontrollkommisjonene for psykisk helsevern etter søknad om fri rettshjelp. Departementet har med virkning fra 1. januar 2017 delegert oppgaven å etatsstyre statsforvalteren på rettshjelpsområdet til Statens sivilrettsforvaltning. Statens sivilrettsforvaltning er overordnet ansvarlig for rettshjelpsområdet og skal innrette etatsstyringen i henhold til reglementet og bestemmelsene.

Statens sivilrettsforvaltning har ansvar for oppgaven å etatsstyre statsforvalteren på rettshjelpsområdet og skal herunder:

- være nærmeste overordnede kontaktpunkt for statsforvalterne på rettshjelpsområdet
- påse at statsforvalterembetene når de mål- og resultatkrav som fastsettes av Justis- og beredskapsdepartementet
- påse at statsforvalterembetene oppfyller de oppgaver de er satt til å gjøre
- påse at statsforvalterembetene utnytter tildelte ressurser i henhold til fastsatte krav til produktivitet og kvalitet
- påse at statsforvalterembetene opererer innenfor det regelverket som er fastsatt på rettshjelpsområdet
- påse at statsforvalterembetene utvikles i tråd med politiske føringer, administrative vedtak og brukernes behov
- påse at statsforvalterembetene rapporterer i henhold til tildelingsbrevet
- påse at statsforvalteren har forsvarlig internkontroll og risikostyring innen rettshjelpsområdet
- gi en årlig vurdering av statsforvalterenes måloppnåelse på rettshjelpsområdet til Justis- og beredskapsdepartementet

Statens sivilrettsforvaltning har ansvar for å oppdatere og endre rundskriv om fri rettshjelp ved behov. Dersom endringer medfører vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser, skal endringene forelegges Justis- og beredskapsdepartementet.

3.5 Innspill til departementet

Statens sivilrettsforvaltning skal både på eget initiativ og etter bestilling fra departementet levere innspill til departementets faglige arbeid og politikkutvikling. Dette omfatter også innspill til arbeidet med statsbudsjettet, iht. de frister departementet fastsetter.

4. Styringsdialogen

Den årlige styringsdialogen mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Statens sivilrettsforvaltning skal være forankret i Prop. 1 S og Stortingets behandling av denne. Styringsdialogen består av styringsdokumenter, etatsstyringsmøter og eventuelle møter om særlige problemstillinger (fagmøter).

Følgende dokumenter er de mest sentrale i styringsdialogen:

- Departementets hovedinstruks til virksomheten
- Departementets årlige tildelingsbrev til virksomheten
- Supplerende tildelingsbrev i løpet av året
- Periodiske rapporteringer

- Årsrapport og årsregnskap
- Overordnet risikovurdering av virksomhetens måloppnåelse
- Referater fra etatsstyringsmøter og fagmøter i styringsdialogen

Antallet etatsstyringsmøter gjennom året vil bli fastsatt på bakgrunn av risiko- og vesentlighetsbetraktninger samt virksomhetens egenart. Oversikt over etatsstyringsmøter vil framgå av styringskalenderen i det årlige tildelingsbrevet. Når saker krever oppfølging utover det som kan tas opp i forbindelse med ordinære etatsstyringsmøter, kan det etter behov avholdes fagmøter i styringsdialogen. Departementet fører referat fra alle møter som inngår i styringsdialogen.

Alle styringsdokumenter, herunder instruks til virksomheten og tildelingsbrev, skal utformes i dialog med virksomhetens ledelse. Beslutninger og føringer skal formaliseres skriftlig i styringsdialogen.

Statens sivilrettsforvaltning skal orientere departementet om saker fra Riksrevisjonen, Sivilombudsmannen og eventuelle andre tilsynsorgan som kan være av interesse for departementet.

Det skal årlig avholdes en medarbeidersamtale mellom ekspedisjonssjef i Sivilavdelingen, eventuelt med departementsråd, og direktør i Statens sivilrettsforvaltning.

5. Krav til den interne styringen av Statens sivilrettsforvaltning

5.1 Direktørens myndighet og ansvar

Direktøren er virksomhetsleder for Statens sivilrettsforvaltning. Direktøren har ansvaret for resultatene innenfor samfunnsoppdraget og de fastsatte rammene for virksomheten, og innenfor budsjettfullmakter, mål og resultatkrav som er gitt i tildelingsbrevet. Direktøren skal styre virksomheten iht. *bestemmelsene* pkt. 2.2, og har ansvaret for at virksomheten har god intern styring og kontroll (jf. nærmere omtale under pkt. 5.2 nedenfor).

Direktøren skal varsle departementet umiddelbart det oppstår kritisk risiko eller alvorlig svikt i resultatoppnåelsen, eller ved hendelser som kan medføre politisk og/eller mediemessig oppmerksomhet.

Justis- og beredskapsdepartementet er tilsettingsmyndighet for direktøren. Direktøren er tilsettingsmyndighet for øvrige stillinger i Statens sivilrettsforvaltning. Det gjelder også for tilsetting av direktør i Kontoret for voldsoffererstatning. Tilsetting skal skje innenfor lov om statsansatte og gjeldende budsjettrammer.

5.2 Krav til virksomhetens interne styring og kontroll

Statens sivilrettsforvaltnings interne styring og kontroll skal være tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Internkontrollen skal gi rimelig grad av sikkerhet for at Statens sivilrettsforvaltning har målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler

overholdes, jf. *bestemmelsene* pkt. 2.4. Internkontrollen skal videre legge til rette for læring og forbedring, og sikre at virksomheten utvikles.

Dette forutsetter at direktøren etablerer et godt styrings- og kontrollmiljø med tydelig fordeling av ansvar og myndighet, hensiktsmessig organisasjonsstruktur, riktig kompetansesammensetning og gode systemer for informasjon og kommunikasjon.

Direktøren skal videre, med utgangspunkt i de etiske retningslinjene for statstjenesten, stille krav til og sørge for høy etisk standard blant medarbeidere i Statens sivilrettsforvaltning, og således forebygge misligheter og økonomisk kriminalitet. Direktøren må vurdere behovet for egne etiske retningslinjer tilpasset virksomhetens behov og samfunnsoppdrag.

Statens sivilrettsforvaltnings interne styring og kontroll skal videre sikre tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlige beslutningsgrunnlag. Direktøren skal etablere interne systemer og rutiner for planlegging, budsjettering, oppfølging og rapportering. Etablert internkontroll skal være dokumentert. Direktøren skal fastsette et hierarki av styrende dokumenter bestående av en intern hovedinstruks, samt retningslinjer og rutiner for kritiske kjerne-, støtte- og styringsprosesser. Utforming og omfang på styringsdokumenter og dokumentasjon av at internkontrollen etterleves skal baseres på vurdering av risiko og vesentlighet.

Direktøren skal planlegge slik at virksomheten når de mål og krav som er satt, og foreta prioriteringer iht. vurderinger av risiko og vesentlighet. Planene skal ha både ettårig og flerårig perspektiv, dokumenteres i interne styringsdokumenter, og følges opp og revideres jevnlig.

Direktøren skal gjennomføre løpende resultatmålinger og evalueringer for å følge opp måloppnåelse, ressursbruk, samt omfang og kvalitet i virksomhetens leveranser. Resultatoppnåelsen på alle sentrale ansvarsområder skal dokumenteres. Statens sivilrettsforvaltning skal videre utarbeide informasjon som muliggjør vurderinger av kostnads- og formåls effektivitet.

Direktøren må vurdere risiko og sårbarhet for hele virksomhetens ansvarsområde, analysere og vurdere hvordan påvist risiko skal håndteres for å sikre måloppnåelsen. Risikovurderinger og oppfølging av risiko skal være integrert del av systemet for styring og kontroll. Risikovurderinger og utviklingen i risiko vil være tema i styringsdialogen med departementet.

Statens sivilrettsforvaltning skal ha nødvendige beredskapsplaner og gjennomføre årlige øvelser.

Merknader fra Riksrevisjonen skal ha høy prioritet. Statens sivilrettsforvaltning skal utvikle en konkret plan for oppfølging av eventuelle feil og mangler som er pekt på av Riksrevisjonen. Oppfølgingsplanen skal være tema i styringsdialogen og omtales i årsrapporten.

5.3 Rapportering til departementet

Statens sivilrettsforvaltning skal avgi periodiske rapporter og årsrapport som beskrevet i denne instruksen og i de årlige tildelingsbrevene.

5.3.1 Årsrapport

Årsrapporten skal utformes iht. kravene i *bestemmelsenes* punkt 1.6.1, 2.3.3 og 3.4, samt rundskriv R-115 fra Finansdepartementet om statlige virksomheters avleggelse av årsregnskap.

Statens sivilrettsforvaltning skal i årsrapporten vurdere egen måloppnåelse, resultater, administrative og andre forhold som er omtalt i tildelingsbrevet. Dersom fastsatte mål ikke nås, skal Statens sivilrettsforvaltning drøfte årsakene til dette i årsrapporten.

Årsrapporten skal suppleres med informasjon om Statens sivilrettsforvaltnings interne mål eller indikatorer fra virksomhetens interne styringssystemer som ikke er omtalt i tildelingsbrevet, dersom det er nødvendig for å gi et dekkende bilde av virksomhetens resultater og gi departementet grunnlag for å vurdere måloppnåelse og ressursbruk.

Øvrige rapporteringskrav for det enkelte budsjettår formidles i de årlige tildelingsbrevene.

6. Krav som følger av *bestemmelsene* kap. 2.5 og kapitlene 3 til 8

6.1 Delegering av fullmakter og kontroll av transaksjoner

Direktøren skal fastsette retningslinjer for videredelegering av budsjettdisponeringsmyndighet og utføring av attestasjon, jf. *bestemmelsene* punkt 2.5.2. Statens sivilrettsforvaltning skal ha oversikt over hvem som har fått delegert budsjettdisponeringsmyndighet, tilsatte som kan gjennomføre attestasjon og tilsatte som har myndighet til å autorisere utbetalinger i banken. Oversiktene skal være oppdaterte til enhver tid og kunne legges fram for kontroll.

6.1.1 Kontroll av direktørens utgifter

Utgifter for direktøren skal godkjennes av fast fungerende for direktøren.

6.2 Økonomisystem, regnskapsføring og – rapportering

Statens sivilrettsforvaltning skal følge felles standarder og systemer for budsjettering, regnskapsføring og betalingsformidling i staten, jf. *bestemmelsene* kap. 3. Virksomhetsregnskapet skal gi grunnlag for kontroll med disponeringen av gitte bevilgninger og grunnlag for analyser av virksomhetens aktiviteter. Statens sivilrettsforvaltning skal orientere departementet om prosesser for anskaffelse av eller vesentlige endringer i økonomisystem på et tidlig stadium i planleggingen.

Statens sivilrettsforvaltning skal benytte gjeldende standard kontoplan fastsatt av Finansdepartementet. Regnskapet skal føres etter kontantprinsippet, jf. pkt. 3.3.2 i *bestemmelsene*.

Statens sivilrettsforvaltning skal rapportere regnskapsopplysninger til statsregnskapet i tråd med gjeldende prinsipper, rutiner og frister.

Årsregnskapet med noter skal utarbeides iht. *bestemmelsene* pkt. 3.4 og inngå som en del av årsrapporten.

7. Delegering av annen myndighet

7.1 Samtykke til vitneforklaring

Statens sivilrettsforvaltning delegeres Justis- og beredskapsdepartementets myndighet etter straffeprosessloven § 118, tvisteloven § 22-3 og straffeprosessloven § 230 fjerde ledd til å samtykke i at personell hos statsforvalteren som lokal vergemålsmyndighet avgir vitneforklaring for domstolene uten hinder av lovbestemt taushetsplikt.

7.2 Offentlighetsloven § 32

Statens sivilrettsforvaltning delegeres myndighet som klageinstans for statsforvalterens vedtak i innsynsspørsmål på vergemålsområdet og rettshjelpsområdet.

7.3 Nordisk familierettslig konvensjon

Statens sivilrettsforvaltning delegeres myndighet etter artikkel 18 og 20 i Konvensjon mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige inneholdende internasjonal- privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål med sluttprotokoll, jf. lov 6. februar 1931 og forskrift 26. mai 2008 nr. 507 § 3, jf. lov 19. desember 1969 nr. 75 § 1.

Statens sivilrettsforvaltning gis også ansvaret for å bistå i overføring av vergemål til land utenfor Norden.

7.4 Saker med fri sakførsel

Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å ettergi statens krav på sakskostnader i saker med fri sakførsel, jf. lov om fri rettshjelp § 23 (benefiserte saker), jf. G-08/2010 Myndighet til å ettergi statens sakskostnadskrav fra rettssaker hvor en av partene har hatt fri sakførsel - delegert til Statens sivilrettsforvaltning og Statens innkrevingsentral.

7.5 Sentralmyndighet etter Haag-konvensjonene 1965 og 1970 om sivile rettsanmodninger

Statens sivilrettsforvaltning delegeres Justis- og beredskapsdepartementets myndighet som norsk sentralmyndighet etter Haagkonvensjonen av 15. november 1965 om forkynning og Haagkonvensjon av 18. mars 1970 om bevisinnhenting i sivile saker, se delegeringsvedtak til domstoloven § 46. Statens sivilrettsforvaltning gis også ansvar etter forskrift til domstolovens § 46 om forkynnelse av utenlandske dokumenter i Norge §§ 1 og 1a. Rettsanmodninger som reiser prinsipielle spørsmål, spørsmål av utenrikspolitisk interesse eller der det anses nødvendig ut fra sakens karakter eller kompleksitet, skal drøftes med departementet.

Statens sivilrettsforvaltning vil også kunne bli bedt om å bistå med forberedelser og deltakelse under nasjonale og internasjonale møter.

Departementet er lov- og konvensjonsansvarlig for domstoloven med tilhørende forskrift og de to Haag-konvensjonene. Departementet er også ansvarlig for å håndtere anmodninger som ikke er omfattet av Haag-konvensjonene. Departementet beholder inntil videre ansvaret for rundskriv G-02/2022 om sivile anmodninger, og vil komme tilbake til en eventuell hel eller delvis overføring av dette på et senere tidspunkt.